

Projekt

uchwały z dnia
zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU ZGIERSKIEGO**

z dnia 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami
w Powiecie Zgierskim na lata 2026 – 2030**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684) oraz art. 35a ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, 1301, 1665 i 1746), Rada Powiatu Zgierskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim na lata 2026 – 2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Zgierskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Rady Powiatu Zgierskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Przewodniczący Rady
Powiatu Zgierskiego

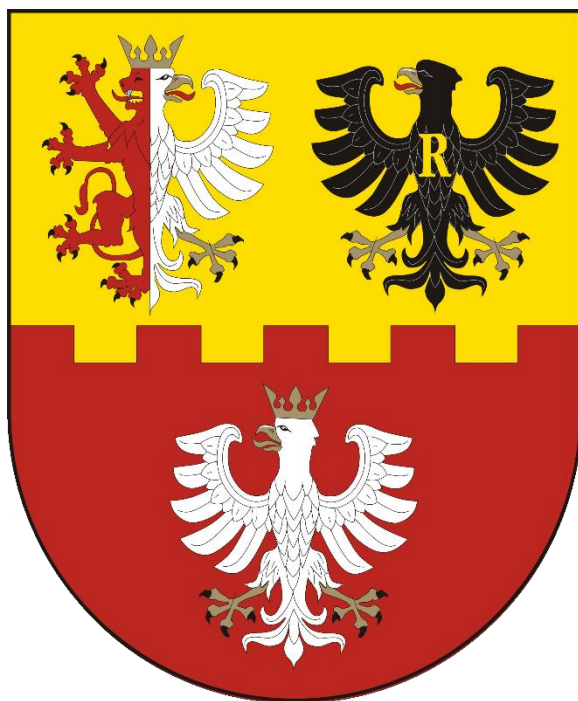
Bogdan Jarota

Załącznik do uchwały nr

Rady Powiatu Zgierskiego

z dnia 2026 r.

Program Działań
na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami
w Powiecie Zgierskim
na lata 2026-2030

ZGIERZ, 2026 ROK

Spis treści

Wstęp	3
I. Struktura Programu.....	4
1.1. Podstawa prawna opracowania Programu	4
1.2. Obszary Programu i jego adresaci.....	4
1.3. Realizatorzy i partnerzy Programu	5
1.4. Sprawozdawczość i ewaluacja	5
1.5. Źródła finansowania.....	6
1.6. Uzasadnienie Programu	6
II. Diagnoza i charakterystyka.....	7
2.1. Położenie i sytuacja demograficzna Powiatu Zgierskiego	7
2.2. Niepełnosprawność- ogólna charakterystyka zjawiska.....	9
2.3. Dane dotyczące osób z niepełnosprawnościami w powiecie zgierskim	12
2.4. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim	15
2.5. Pomoc społeczna na terenie powiatu zgierskiego	17
2.6 Edukacja osób z niepełnosprawnościami	20
2.7. Działalność organizacji pozarządowych w obszarach Programu	24
2.8. Programy celowe realizowane ze środków PFRON	29
2.8.1. Program „Wyrównywania różnic między regionami III”	29
2.8.2. Program „Aktywny Samorząd”	31
2.8.3. Program „S-A-M!” - „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!”	32
2.9. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	33
III. Kluczowe bariery i zagrożenia osób z niepełnosprawnościami	39
IV. Zasoby Powiatu Zgierskiego w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami.....	40
V. Podsumowanie Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgierskim na lata 2022- 2025	41
VI. Cele Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2026 -2030.....	43
Zakończenie	49

Wstęp

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2026-2030 jest dokumentem mającym na celu realizację przez Powiat Zgierski założeń polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami. Określa i koordynuje działania w zakresie polityki społecznej Powiatu Zgierskiego, ukierunkowanym w szczególności na rozwiązywanie problemów osób z niepełnosprawnościami z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej, poprawy jakości życia oraz przestrzegania ich praw. Obowiązek opracowania Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami wynika z przepisów ustawy, zaś jego celem jest szeroko rozumiana aktywizacja i zwiększenie udziału osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i gospodarczym powiatu zgierskiego. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2026-2030 stanowi uporządkowany zbiór celów, które tworzą system pomocy osobom z niepełnosprawnościami i ich rodzinom z terenu powiatu. Stanowi podstawę do opracowania i realizacji programów celowych na rzecz osób z niepełnosprawnościami i pozyskania dodatkowych środków z programów Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz umożliwia wykorzystanie środków Unii Europejskiej i innych środków zewnętrznych.

Podstawowym założeniem programu jest stworzenie systemu wsparcia oraz wdrożenie rozwiązań, które znacząco zminimalizują skutki niepełnosprawności, dając możliwości zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami w różnych obszarach życia. Stale rosnąca liczba osób z niepełnosprawnościami oraz różnorodność problemów, jakie związane są z niepełnosprawnością, sprawia, iż grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w polityce społecznej samorządu powiatowego.

Zaangażowanie instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami powinno przyczyniać się do pogłębiania świadomości społecznej oraz zwiększania wiedzy na temat praw i potrzeb tej grupy mieszkańców. Nadrzędnym celem Programu jest ukierunkowanie oraz koordynacja działań w ramach polityki społecznej w taki sposób, aby stworzyć warunki sprzyjające aktywnemu uczestnictwu osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym powiatu zgierskiego, przy maksymalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów finansowych, rzeczowych i kadrowych.

W 2025 roku zakończyła się realizacja Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgierskim na lata 2022 – 2025, który był częścią Strategii

Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgierskiego na lata 2024 – 2030. Niniejszy Program stanowi jego kontynuację i uzupełnienie, z uwzględnieniem aktualizacji potencjalnych działań w kontekście źródeł finansowania oraz możliwości instytucjonalnych i prawnych.

I. Struktura Programu

1.1. Podstawa prawna opracowania Programu

Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Zgierskim na lata 2026 - 2030 opracowany został w związku z obowiązkiem wynikającym z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 z późn. zm.), a jego celem jest ukierunkowanie oraz koordynacja działań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim.

Program powinien być zgodny z: postanowieniami **Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami** z 13 grudnia 2006 roku gwarantującymi osobom z niepełnosprawnościami respektowanie ich praw, **Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 roku, uwzględniającą prawa człowieka i obywatela oraz **Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgierskiego na lata 2024 -2030** i celami strategicznymi w niej zawartymi. Poza powołanymi wyżej regulacjami, podstawę opracowania Programu, stanowią w szczególności:

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r., poz. 1684);
2. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338 z późn. zm.);
3. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021 – 2030 przyjęta uchwałą Nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. (M.P. poz. 218).

1.2. Obszary Programu i jego adresaci

Zakres przedmiotowy Programu Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim na lata 2026 – 2030 określa art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Powołany przepis stanowi, iż do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami.

Adresatami Programu są osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące powiat zgierski, ich rodziny, opiekunowie, organizacje pozarządowe i instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

1.3. Realizatorzy i partnerzy Programu

Głównym realizatorem celów założonych w Programie będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu oraz Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu. Partnerami współrealizującymi zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami będą podmioty publiczne i prywatne, takie jak:

- 1) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim;
- 2) Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego;
- 3) Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi;
- 4) Rada Powiatu Zgierskiego;
- 5) Gminy z terenu powiatu zgierskiego;
- 6) Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- 7) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu zgierskiego;
- 8) Gminne i Powiatowe Wydziały Oświaty;
- 9) Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych;
- 10) Narodowy Fundusz Zdrowia;
- 11) Zakłady Opieki Zdrowotnej;
- 12) Placówki ochrony zdrowia i edukacji;
- 13) Organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu zgierskiego;
- 14) Grantodawcy;
- 15) Lokalni przedsiębiorcy;
- 16) Instytucje szkoleniowe;
- 17) Inne podmioty publiczne i niepubliczne, w szczególności organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu m.in. kultury, sztuki, edukacji, pomocy społecznej i sportu.

1.4. Sprawozdawczość i ewaluacja

Roczna informacja z zakresu realizacji Programu Działań na rzecz Osób

z Niepełnosprawnościami będzie przekazywana przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu Zarządowi Powiatu Zgierskiego w terminie do dnia 31 marca roku następnego. Realizacja celów i działań Programu powinna być prowadzona w sposób ciągły, co może oznaczać w przyszłości, aktualizację Programu w zależności od zachodzących zmian. Monitoring realizacji Programu będzie prowadzony na podstawie osiągniętych wskaźników w oparciu o informacje przedstawione od realizatorów poszczególnych działań. Wskaźniki i osiągnięcia zamierzonych celów będą mierzone w okresach rocznych i przedstawiane w formie informacji z realizacji Programu.

Na zakończenie realizacji Program będzie podlegać ewaluacji polegającej na zbadaniu i sprawdzeniu prawidłowości oraz zasadności jego wdrażania, zdiagnozowaniu ewentualnych problemów i uchybień, uniemożliwiających osiągnięcie zakładanych celów.

1.5. Źródła finansowania

Środki na realizację Programu będą pochodziły z różnych źródeł, w tym z:

- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- budżetu państwa (Łódzki Urząd Wojewódzki w Łodzi),
- budżetu Powiatu Zgierskiego,
- innych źródeł zewnętrznych.

1.6. Uzasadnienie Programu

Przez większą część XX wieku niepełnosprawność postrzegana była głównie jako wada ciała lub umysłu, utożsamiana z osobistą tragedią jednostki oraz problemem stanowiącym obciążenie dla społeczeństwa. Współcześnie podejście to uległo zmianie – coraz częściej podkreśla się, że trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami wynikają przede wszystkim z barier społecznych, architektonicznych i organizacyjnych, a nie wyłącznie z ich indywidualnych ograniczeń. W związku z tym coraz większego znaczenia nabiera środowiskowy model niepełnosprawności, który koncentruje się na relacji między jednostką a otoczeniem społecznym.

Zgodnie z tym podejściem niepełnosprawność oznacza ograniczenie możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, wynikające z istniejących barier utrudniających korzystanie z praw przysługujących wszystkim obywatelom. Dlatego ważnym zadaniem samorządu lokalnego jest tworzenie warunków umożliwiających osobom z niepełnosprawnościami korzystanie z podstawowych praw, takich jak: prawo do edukacji, pracy odpowiedniej do możliwości, rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Współczesne działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami opierają się na

trzech podstawowych zasadach: kompleksowości, integracji społecznej oraz wyrównywaniu szans. Zasada kompleksowości zakłada, że rehabilitacja społeczna i zawodowa stanowią element jednego, skoordynowanego procesu mającego na celu przygotowanie osoby z niepełnosprawnością do możliwie samodzielnego życia i pracy. Z kolei zasada integracji społecznej dąży do włączania osób z niepełnosprawnościami w życie społeczności lokalnej oraz tworzenia warunków sprzyjających ich aktywności społecznej i zawodowej. Istotne znaczenie ma także zasada wyrównywania szans, polegająca na zapewnieniu osobom z niepełnosprawnościami dostępu do wszystkich obszarów życia społecznego, takich jak: edukacja, rynek pracy, transport, mieszkalnictwo, kultura, sport i rekreacja.

Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim na lata 2026–2030 ma na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz stworzenie warunków umożliwiających ich pełne i równoprawne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. Program wyznacza kierunki działań służących poprawie jakości życia tej grupy mieszkańców oraz zapewnieniu wsparcia dostosowanego do rzeczywistych potrzeb wynikających z niepełnosprawności.

II. Diagnoza i charakterystyka

2.1. Położenie i sytuacja demograficzna Powiatu Zgierskiego

Rys. 1 Położenie Powiatu Zgierskiego w woj. łódzkim
(źródło: www.stat.gov.pl)

Rys. 2 Mapa Powiatu Zgierskiego
(źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Powiat_zgierski)

Powiat zgierski leży w północnej części województwa łódzkiego i graniczy z Łodzią oraz sześcioma innymi powiatami ziemskimi: pabianickim, poddębickim, łęczyckim, łowickim, brzezińskim i łódzkim wschodnim. Siedziba władz powiatu znajduje się w mieście Zgierz. Powiat tworzy dziewięć gmin: 3 gminy miejskie (Ozorków, Głowno, Zgierz),

3 miejsko-wiejskie (Aleksandrów Łódzki, Stryków, Parzęczew) i 3 wiejskie (Głowno, Ozorków, Zgierz). Powiat zgierski zajmuje powierzchnię 855,18 km².

Tabela 1. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach na koniec 2024 roku

Ludność w 2024 roku			
Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	
165 840	52,3%	47,7%	
Wyszczególnienie	Liczba ludności	Powierzchnia	Ludność na 1 km ²
Powiat Zgierski	165 840	855,18 km²	193,9 osób/km²
Gmina miejska Zgierz	52 938	42,33 km ²	1 250,6 osób/km ²
Gmina miejska Ozorków	17 902	15,46 km ²	1 158,0 osób/km ²
Gmina miejska Głowno	12 956	19,84 km ²	653,0 osób/km ²
Gmina miejsko-wiejska Aleksandrów Łódzki	35 403	116,43 km ²	304,1 osób/km ²
Gmina miejsko-wiejska Stryków	13 004	157,9 km ²	82,4 osób/km ²
Gmina wiejska Zgierz	16 471	199,05 km ²	82,7 osób/km ²
Gmina wiejska Głowno	4 602	104,77 km ²	43,9 osób/km ²
Gmina wiejska Ozorków	7 259	95,51 km ²	76,0 osób/km ²
Gmina miejsko-wiejska Parzęczew	5 305	103,89 km ²	51,1 osób/km ²

Źródło: opracowanie własne na podstawie Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny GUS

Liczba ludności powiatu zgierskiego na koniec 2024 roku wynosiła 165 840 osób - 86 743 kobiet i 79 097 mężczyzn (odpowiednio 52,3 i 47,7 % populacji powiatu zgierskiego) i stanowiła 7,04 % populacji województwa łódzkiego. Gęstość zaludnienia powiatu wynosiła 193,9 osób/km². Wśród mieszkańców powiatu zgierskiego 33,62% stanowiła ludność wiejska.

Powiat zgierski w 2024 roku miał ujemny przyrost naturalny -1 077 (6,48 na 1000 mieszkańców powiatu zgierskiego). W 2024 roku urodziło się 954 dzieci, w tym 48,7% dziewczynek i 51,3% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,47 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej

dla całego kraju. W 2024 roku zarejestrowano 2 432 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 789 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło 643. W tym samym roku- 44 osoby zameldowały się z zagranicy oraz zarejestrowano 7 wymeldowań za granicę i saldo migracji zagranicznych wyniosło 37.

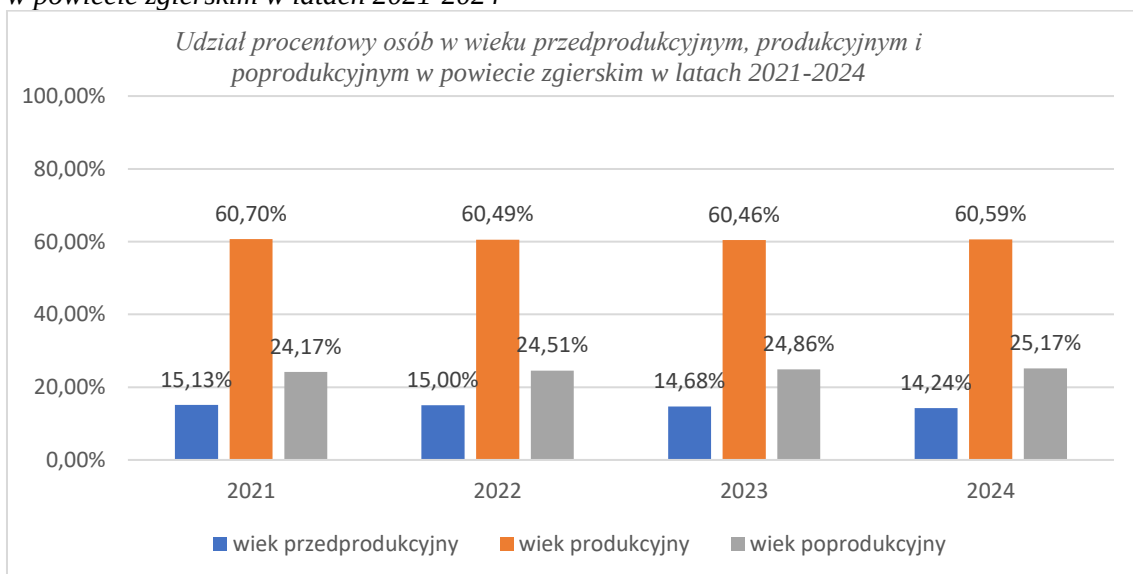
W roku 2024 współczynnik obciążenia demograficznego, czyli stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (dzieci do lat 14 i osoby starsze) do liczby osób w wieku produkcyjnym wynosił 65,04 % i utrzymywał się na porównywalnym poziomie w latach wcześniejszych (w latach 2021-2023 było to odpowiednio 64,77 %, 65,30% oraz 65,34 %).

Tabela 2. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w powiecie zgierskim w latach 2021-2024

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Osoby w wieku przedprodukcyjnym	25 288	24 982	24 424	23 612
Osoby w wieku produkcyjnym	101 365	100 744	100 569	100 483
Osoby w wieku poprodukcyjnym	40 366	40 811	41 347	41 745

Źródło: opracowanie własne na podstawie Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny GUS

Wykres 1. Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w powiecie zgierskim w latach 2021-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Baza Danych Lokalnych, Portal Statystyczny GUS

2.2. Niepełnosprawność- ogólna charakterystyka zjawiska

Niepełnosprawność określana jest potocznie jako długotrwały stan występowania pewnych ograniczeń w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka, spowodowanych na skutek

obniżenia sprawności funkcji fizycznych, psychicznych bądź umysłowych. Jest to także uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna. Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata i dotyczy coraz większej liczby osób, zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich. W wyniku starzenia się społeczeństw rośnie liczba osób o ograniczonej sprawności. Ponadto niepełnosprawność bardzo często jest następstwem urazów doznanych podczas wypadków czy też chorób przewlekłych, nagłych, dziedzicznych oraz wad wrodzonych. Osoby z niepełnosprawnością, oprócz problemów zdrowotnych, zwykle doświadczają ograniczeń w funkcjonowaniu na płaszczyźnie społecznej, zawodowej, ekonomicznej, które powodują powstawanie uporczywych barier utrudniających pełnienie ról społecznych. Bariery te mogą wynikać z czynników subiektywnych, którymi bez wątpienia są postawy zarówno samych osób z niepełnosprawnościami, jak i otoczenia oraz czynniki obiektywne wyrażające się brakiem regulacji prawnej zakazującej dyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn, niedostosowaniem środowiska, brakiem dostępu do dobrej edukacji i odpowiedniego zatrudnienia.

Międzynarodowy Symbol Dostępności (ISA), źródło: www.symbole.pl

Nie istnieje jedna powszechna definicja niepełnosprawności. Światowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych (The World Programme of Action for Disabled Persons) oraz Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (The Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities) podkreślają, iż **niepełnosprawność** jest problemem społecznym i nie ogranicza się do konkretnej osoby. Stąd należy mieć na uwadze relację między zdrowiem osoby (uwzględniając jej płeć, wiek i wykształcenie), a otaczającym ją środowiskiem.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wyróżniła trzy rodzaje niepełnosprawności ze względu na stan zdrowia człowieka:

- 1) niesprawność (*impariment*) – każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym,
- 2) niepełnosprawność (*disability*) – każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka,
- 3) ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (*handicap*) – ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami.

W prawodawstwie międzynarodowym definicję niepełnosprawności określa przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 13 grudnia 2006 r. **Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych** (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169) jako pojęcie ewoluujące i wynikające z interakcji między osobami z dysfunkcjami a barierami środowiskowymi i wynikającymi z postaw ludzkich, utrudniającymi tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami.

Ochrona praw osób z niepełnosprawnościami zagwarantowana jest w **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej**, która zapewnia prawo do niedyskryminacji stanowiąc, że nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny (art. 32 ust. 2). Nakłada także na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom z niepełnosprawnościami (art. 68 ust.3), pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art. 69). Konstytucja RP nie formułuje definicji niepełnosprawności, ale odwołuje się do ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913), która w art. 2 definiuje niepełnosprawność jako „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”.

Powołana wyżej ustawa w art. 4 ust. 1-3 ustanawia trzy stopnie niepełnosprawności:

- 1) **znaczny**- zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

- 2) **umiarkowany**- zalicza się do niego osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- 3) **lekki**- zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Zapisy tej ustawy dotyczą osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ, czyli *osoby niepełnosprawnej prawnie*. W zbiorowości osób z niepełnosprawnościami funkcjonuje również grupa *osób niepełnosprawnych tylko biologicznie*, tj. takich, które nie posiadają orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych dla swojego wieku.

2.3. Dane dotyczące osób z niepełnosprawnościami w powiecie zgierskim

Zdiagnozowanie skali występowania zjawiska niepełnosprawności jest procesem trudnym, ze względu na brak aktualnych danych i miarodajnych statystyk. Ponadto system orzekania o niepełnosprawności w Polsce jest złożony i dychotomiczny, obejmuje orzecznictwo do celów pozarentowych, regulowane przez ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i orzecznictwo dla celów rentowych, które reguluje ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2025 r., poz. 1749 z późn. zm.). Obydwa rodzaje orzecznictwa prowadzone są przez odrębne instytucje. W przypadku orzecznictwa do celów pozarentowych organami orzekającymi o niepełnosprawności są powiatowe i wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności, natomiast orzekanie do celów rentowych należy do kompetencji komisji lekarskich oraz lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz komisji lekarskich MON i MSWiA. Jak wynika z powyższych danych niepełnosprawność orzekana jest przez różne podmioty, dla różnych celów. Dodatkowo utrudnieniem w oszacowaniu skali jest możliwość posiadania przez osobę z niepełnosprawnościami więcej niż jednego orzeczenia.

W niniejszym programie, w celu zobrazowania skali zjawiska niepełnosprawności wykorzystano dane pochodzące z: Narodowego Spisu Powszechnego (NSP), Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), Powiatowego Zespołu

ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim (PZON) oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu (PUP).

Główny Urząd Statystyczny nie dysponuje najnowszymi danymi na temat niepełnosprawności w powiecie zgierskim, ostatnie dane pozyskane podczas Narodowego Spisu Powszechnego pochodzą z 2021 roku, gdy na terenie powiatu mieszkało 22 697 osób niepełnosprawnych (10 366 mężczyzn i 12 331 kobiet) - 13,55% ogółu mieszkańców powiatu. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie, czyli posiadających orzeczenie o niepełnosprawności wynosiła 13 805, z czego 12 838 w wieku powyżej 16 lat (6 435 kobiet i 6 403 mężczyzn) oraz 967 dzieci do 15. roku życia. Grupę niepełnosprawnych biologicznie – bez wydanego orzeczenia o niepełnosprawności stanowiło 8 892 dorosłych (3 357 kobiet i 5 535 mężczyzn). Porównując dane z NSP z roku 2011, kiedy w powiecie zgierskim mieszkało 17.570 osób z niepełnosprawnościami, stanowiących 10,67 % ogółu mieszkańców powiatu, ich odsetek na przestrzeni 10 lat wzrósł o około 3 %. Na przestrzeni lat 2011-2021 widoczny jest także znaczący wzrost liczby dzieci do 15 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności- w roku 2011 było to 412 osób, natomiast do 2021 roku liczba ta wzrosła ponad dwukrotnie, do 967.

Tabela 3. Liczba osób z niepełnosprawnościami w powiecie zgierskim

Osoby z niepełnosprawnościami w 2011 rok			
	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	164 610	17 570	10.67%
Kobiety	86 120	9 468	10,99%
Mężczyźni	78 490	8 102	10,32%

Osoby z niepełnosprawnościami w 2021 rok			
	Liczba ludności	Liczba osób niepełnosprawnych	Udział procentowy
Ogółem	167 019	22 697	13.58%
Kobiety	87 323	12 331	14,12%
Mężczyźni	79 696	10 366	13,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS

Zadania Powiatu Zgierskiego w zakresie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności realizowane są przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim, na mocy porozumienia zawartego pomiędzy Powiatem Zgierskim a Powiatem Łódzkim Wschodnim. Zespół dostarcza aktualnych danych na temat osób z niepełnosprawnościami w powiecie zgierskim. Na przestrzeni lat 2022 - 2025 liczba orzeczeń wydanych na rzecz mieszkańców powiatu zgierskiego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 4. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności mieszkańcom powiatu zgierskiego

Przedział wiekowy	Liczba osób, którym orzeczono stopień niepełnosprawności w latach 2022 - 2025			
	2022	2023	2024	2025
poniżej 16	282	336	364	310
od 16 do 25	125	153	142	188
od 26 do 40	172	199	210	186
od 41 do 60	629	772	735	662
powyżej 60	961	1 164	1 287	1369
Łącznie:	2 169	2 624	2 738	2 715

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim

Przedstawione dane wskazują na tendencję wzrostową liczby osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. Związane jest to z procesem starzenia się społeczeństwa, ponieważ grupą wiekową, w której najczęściej orzekano niepełnosprawność były osoby po 60. roku życia.

Liczbę orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół według przyczyn niepełnosprawności dla mieszkańców powiatu zgierskiego powyżej 16. roku życia przedstawia poniższa tabela:

Tabela 5. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności według przyczyn niepełnosprawności dla mieszkańców powiatu zgierskiego powyżej 16. roku życia

Przyczyna niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń w latach 2022 - 2025			
	2022	2023	2024	2025
Upośledzenie umysłowe	53	63	63	56
Choroby psychiczne	325	414	415	361
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	141	176	200	196
Choroby narządu wzroku	41	84	59	70
Upośledzenie narządu ruchu	852	962	1 009	857
Epilepsja	14	22	13	10
Choroby układów oddechowego i krążenia	169	194	176	227
Choroby układu pokarmowego	45	52	55	74
Choroby układu moczowo-płciowego	30	30	72	83
Choroby neurologiczne	136	167	222	338
Schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne i inne	68	105	77	92
Całościowe zaburzenia rozwojowe	13	19	13	41
ŁĄCZNIE	1 887	2 288	2 374	2 405

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim

Z przedstawionych wyżej danych wynika, iż najczęstszą przyczyną niepełnosprawności wśród osób powyżej 16. roku życia zamieszkujących powiat zgierski są: upośledzenie narządu ruchu oraz choroby psychiczne, choroby układów oddechowego i krążenia oraz choroby neurologiczne.

W grupie wiekowej osób do 16. roku życia liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności według przyczyn niepełnosprawności przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 6. Liczba orzeczeń wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności według przyczyn niepełnosprawności dla mieszkańców powiatu zgierskiego poniżej 16. roku życia

Przyczyna niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń w latach 2022 - 2025			
	2022	2023	2024	2025
Niepełnosprawność intelektualna	28	50	51	38
Choroby psychiczne	26	35	41	23
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	15	23	25	16
Choroby narządu wzroku	4	8	12	10
Upośledzenie narządu ruchu	33	30	31	23
Epilepsja	10	13	8	9
Choroby układów oddechowego i krążenia	7	14	6	6
Choroby układu pokarmowego	5	9	5	5
Choroby układu moczowo-płciowego	1	3	5	2
Choroby neurologiczne	14	12	12	16
Schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne i inne	22	20	31	36
Całościowe zaburzenia rozwojowe	117	119	137	126
ŁĄCZNIE	282	336	364	310

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim

Liczba orzeczeń wydanych na rzecz osób poniżej 16. roku życia jest zdecydowanie niższa niż dla wcześniej analizowanej grupy wiekowej. Najczęstszymi przyczynami wydania orzeczenia o niepełnosprawności są natomiast ogólne zaburzenia rozwojowe oraz niepełnosprawność intelektualna.

2.4. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim

Rehabilitacja społeczna jest zespołem działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. których efektem jest

zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.

Do zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej na realizację, których przeznaczane są środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych należą:

- dofinansowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom z niepełnosprawnościami na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Wysokość środków wydatkowanych latach 2022-2025 na realizację zadań Powiatu Zgierskiego pochodzących ze środków PFRON przedstawia się w następujący sposób:

Tabela 7. Wydatkowanie środków PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej w latach 2022-2025

Lp.	Wyszczególnienie	Plan 2022 (w zł)	Plan 2023 (w zł)	Plan 2024 (w zł)	Plan 2025 (w zł)
I	Warsztaty Terapii Zajęciowej	3.055.728,00 zł	3.480.528,00 zł	4.313.088,00 zł	4.575.480,00 zł
II	Rehabilitacja zawodowa	480.000,00 zł	489.140,82 zł	600.000,00 zł	332.000,00 zł
III	Rehabilitacja społeczna	1.848.035,00 zł	2.416.564,18 zł	3.055.325,00 zł	3.644.649,00 zł
1.	Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych	500.000,00 zł	700.000,00 zł	850.000,00 zł	720.000,00 zł
2.	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	500.000,00 zł	616.564,18 zł	705.325,00 zł	1.080.000,00 zł
3.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	848.035,00 zł	1.100.000,00 zł	1.500.000,00 zł	1.791.493,00 zł
4.	Dofinansowanie sportu, kultury rekreacji i turystyki	-----	-----	-----	53.156,00 zł
Środki dla Powiatu Zgierskiego na realizację zadań		5.383.763,00 zł	6.386.233,00 zł	7.968.413,00 zł	8.552.129,00 zł
Wykonanie		5.381.146,37 zł	6.367.021,35 zł	7.968.413,00 zł	8.550.090,28 zł

Z przedstawionych danych wynika, iż wysokość środków przyznawanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na realizację przedmiotowych zadań w kolejnych latach realizacji Programu sukcesywnie ulegał zwiększeniu, dotyczy to w szczególności środków na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej a także środków przekazanych na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej.

2.5. Pomoc społeczna na terenie powiatu zgierskiego

Pomoc społeczna, regulowana Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 ze zm.) polega na wspieraniu osób i rodzin w pokonywaniu trudnych sytuacji życiowych (jak ubóstwo, niepełnosprawność, bezdomność, bezrobocie) i umożliwianiu im samodzielnego życia w warunkach godnych człowieka, poprzez przyznawanie świadczeń, pracę socjalną, prowadzenie infrastruktury socjalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrację ze środowiskiem, wykorzystując własne zasoby i możliwości tych osób. Główne cele pomocy społecznej to:

- 1) wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- 2) zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom z niepełnosprawnościami;
- 3) zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia;
- 4) zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie;
- 5) integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie;
- 6) stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Głównymi formami udzielania wsparcia w ramach pomocy społecznej w Powiecie Zgierskim są m.in.: przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych, wsparcie i doradztwo udzielane przez pracowników socjalnych, prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej (domy pomocy społecznej, świetlice, ośrodki wsparcia), usługi opiekuńcze (pomoc w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi), udzielanie wsparcia przez specjalistów w ramach interwencji kryzysowej oraz partnerstwo

z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.

Tabela 8. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2022 – 2025.

OPS / MOPS	2022		2023		2024		2025	
	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	w tym liczba osób niepełnosprawnych	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	w tym liczba osób niepełnosprawnych	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	w tym liczba osób niepełnosprawnych	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ogółem	w tym liczba osób niepełnosprawnych
MOPS Zgierz	1821	178	1703	331	1515	275	1528	266
OPS Aleksandrów Łódzki	507	224	543	215	479	239	490	199
MOPS Głowno	312	86	313	79	287	85	268	75
M-GOPS Stryków	475	243	470	213	406	198	473	181
GOPS Parzęczew	116	30	94	28	87	24	89	21
GOPS Zgierz	539	84	425	87	394	90	387	95
GOPS Głowno	143	16	114	22	107	17	81	17
MOPS Ozorków	211	86	205	90	163	85	168	70
OPS Ozorków	209	49	189	41	194	32	184	38
R A Z E M	4 333	996	4 056	1 106	3 632	1 045	3 668	962

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez MOPS/GOPS z terenu powiatu zgierskiego

Wśród przyczyn udzielania pomocy i wsparcia w Powiecie Zgierskim od lat jednym z głównych czynników jest niepełnosprawność. Jak wynika z powyższych danych, najwięcej osób z niepełnosprawnościami korzystało z pomocy społecznej w 2023 roku, w porównaniu do roku 2022 nastąpił wzrost o 110 osób, natomiast od 2024 roku obserwujemy powolny spadek liczby osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej.

Niepełnosprawność, w zależności od jej stopnia, uprawnia osoby oraz członków rodzin do korzystania z następujących świadczeń z pomocy społecznej:

- 1) zasiłków stałych, okresowych i celowych;
- 2) zasiłków pielęgnacyjnych;
- 3) świadczeń pielęgnacyjnych;
- 4) usług opiekuńczych.

Zasilek stały przysługuje osobie pełnoletniej, samotnie gospodarującej lub pozostającej w rodzinie, która spełnia kryterium dochodowe oraz jest całkowicie niezdolna do pracy:

- z powodu wieku, tzn. osiągnęła wiek emerytalny określony w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

- z powodu niepełnosprawności, tzn. została zaliczona do I lub II grupy inwalidów lub legitymuje się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Zasilek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego, ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasilek celowy to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu oraz kosztów pogrzebu.

Zasilek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Omawiana forma pomocy przysługuje:

- dziecku z niepełnosprawnością,
- osobie powyżej 16 roku życia, z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu znacznym,
- osobie, która ukończyła 75 lat,
- osobie powyżej 16 roku życia z orzeczoną niepełnosprawnością w umiarkowanym stopniu, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21 roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne jest świadczeniem pieniężnym, o które mogą ubiegać się osoby, które nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu podjęcia opieki nad poważnie niepełnosprawnym członkiem rodziny. Świadczenie pielęgnacyjne mogą otrzymać osoby, które sprawują opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami w wieku do ukończenia 18. roku życia. Od 1 stycznia 2024 roku świadczenie przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2026 r. poz. 236) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom,
- 3) opiekunowi faktycznemu dziecka,

- 4) rodzinie zastępczej, osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektorowi placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektorowi regionalnej placówki opiekuńczo - terapeutycznej lub dyrektorowi interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Oprócz świadczeń finansowych prowadzona jest pomoc w formie **usług opiekuńczych** dla osób tego wymagających, między innymi z powodu niepełnosprawności. Usługi opiekuńcze mogą obejmować:

- pomoc w codziennych zajęciach, takich jak robienie zakupów, sprząatanie, gotowanie,
- załatwianie spraw w urzędach,
- mycie, kąpanie, ubieranie, pomoc dla osób chorych, dozowanie leków, karmienie,
- w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z rodziną i otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują pielęgnację wspierającą proces leczenia, rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub zaleceniami specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii. Jest to szczególnie rodzaj usług dostosowanych do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczonych przez specjalistów np. pielęgniarki, rehabilitantów, fizjoterapeutów.

2.6 Edukacja osób z niepełnosprawnościami

System edukacji pełni istotną rolę w procesie aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 z późn. zm.) zapewnia możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością oraz niedostosowaną społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydawanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami, w tym z niepełnosprawnością intelektualną, niedostosowaną społecznie oraz zagrożoną niedostosowaniem społecznym, wymagającą stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki w szkołach ogólnodostępnych, szkołach z oddziałami integracyjnymi, szkołach integracyjnych, szkołach z oddziałami specjalnymi oraz szkołach specjalnych, w tym szkołach specjalnych przysposabiających do pracy.

Jednym z kluczowych czynników zapewniających odpowiedni rozwój i pozycję dzieci i młodzieży jest możliwość korzystania ze wsparcia odpowiednich instytucji, w tym świadczących pomoc w zakresie poradnictwa rodzinnego oraz pedagogicznego. Funkcję

tę spełniają poradnie psychologiczno-pedagogiczne, udzielające bezpośredniej pomocy. Na terenie powiatu zgierskiego funkcjonują 4 poradnie: w Ozorkowie, Głownie, Zgierzu i Aleksandrowie Łódzkim.

Tabela 9. Liczba dzieci objętych pomocą Poradni Psychologiczno - Pedagogicznych w latach 2024-2025

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna (PPP)	Liczba dzieci objętych pomocą Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej	
	2024 rok	2025 rok
PPP w Zgierzu	1 246	1 319
PPP w Aleksandrowie Łódzkim	2 607	2 766
PPP w Głownie	602	638
PPP w Ozorkowie	1 080	1 100
RAZEM	5 535	5 823

Tabela 10. Wydane orzeczenia przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w latach 2024-2025.

Rodzaj wydanego orzeczenia -typ deficytu	Liczba dzieci i młodzieży							
	PPP w Zgierzu		PPP w Aleksandrowie Łódzkim		PPP w Głownie		PPP w Ozorkowie	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
niesłyszący i słabosłyszący	-	-	0	-	-	-	13	22
niewidomy i słabowidzący	-	-	0	-	-	-	6	2
niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	37	39	5	11	16	25	33	33
niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym	9	9	0	0	4	7	13	7
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	14	7	0	2	5	1	82	72
zagrożenie niedostosowaniem społecznym	12	13	0	0	2	2	3	5
niedostosowanie społecznie	-	-	0	-	-	-	0	0
niepełnosprawność intelektualna w stopniu głębokim (zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze)	6	5	0	24	2	3	9	1
o potrzebie indywidualnego kształcenia	43	69	26	0	18	23	53	47
orzeczenie o potrzebie indywidualnego przygotowania przedszkolnego	3	-	0	0	-	-	1	1
orzeczenie o braku kształcenia specjalnego	-	-	0	0	-	-	0	0
niepełnosprawność ruchowa, w tym afazja	48	54	27	24	8	10	9	12

autyzm, w tym zespół Aspergera	-	-	0	-	-	-	171	185
Inne	-	-	0	-	-	-	110	180
RAZEM:	172	196	58	61	55	71	503	567

Tabela 11. Wydane opinie przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w latach 2024-2025.

Rodzaj wydanej opinii	Liczba dzieci i młodzieży									
	PPP w Zgierzu		PPP w Aleksandrowie Łódzkim		PPP w Głownie		PPP w Ozorkowie		Razem	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
Wczesnego wspomaganie rozwoju	47	24	11	12	11	9	88	70	157	115
Przyspieszenia obowiązku szkolnego	3	7	2	0	5	3	2	1	12	11
Odroczenia obowiązku szkolnego	14	22	9	16	7	2	41	39	71	79
Zwolnienia z nauki drugiego języka obcego	0	0	1	3	0	0	9	18	10	21
Objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dostosowania wymagań edukacyjnych	267	250	163	146	87	97	21	34	538	527
Udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki	2	1	2	0	0	0	6	5	10	6
Przyjęcia ucznia do oddziału przysposabiającego do pracy	0	0	0	0	0	0	2	4	2	4
Inne	17	182	477	508	185	153	16	20	695	863
RAZEM	350	486	665	685	295	264	185	191	1495	1626

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych funkcjonujących na terenie Powiatu Zgierskiego

W latach 2024-2025 w zakresie dostosowania wymagań edukacyjnych wydano łącznie 1 065 opinii, 272 uczniów otrzymało opinie z powodu konieczności wczesnego wspomaganie rozwoju oraz 150 uczniów w sprawie odroczenia obowiązku szkolnego. Łącznie w 2025 roku 4 poradnie wydały 1626 opinii- o 131 więcej niż w roku 2024. Według danych pozyskanych z poradni, najczęstszymi przyczynami świadczonego wsparcia dzieciom i młodzieży w 2025 roku były podobnie, jak w latach poprzednich: zaburzenia rozwojowe, trudności dydaktyczne i wychowawcze, brak komunikacji, trudne sytuacje rodzinne, nieprawidłowe relacje oraz zaburzenia psychiczne i rozwojowe.

Placówki prowadzące kształcenie specjalne oraz edukację włączającą

Celem edukacji włączającej jest zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami warunków do rozwoju, zdobywania wiedzy oraz uczestnictwa w życiu społecznym na równi z innymi uczniami. Poniższa tabela przedstawia jednostki funkcjonujące na terenie powiatu zgierskiego.

Tabela 12. Wykaz placówek prowadzących kształcenie specjalne i edukację włączającą na terenie powiatu zgierskiego

Placówki specjalne
1. Zespół Szkół Specjalnych im. Stefana Kopcińskiego w Aleksandrowie Łódzkim Przedszkole Specjalne w Aleksandrowie Łódzkim Szkoła Podstawowa Specjalna nr 5 w Aleksandrowie Łódzkim Specjalna Szkoła Branżowa I stopnia nr 2 w Aleksandrowie Łódzkim Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy w Aleksandrowie Łódzkim 2. Zespół Szkół Specjalnych w Głownie Przedszkole Specjalne „Szafirek” nr 4 w Głownie Szkoła Podstawowa Specjalna nr 5 w Głownie Specjalna Szkoła Branżowa I stopnia nr 2 w Głownie Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy w Głownie 3. Zespół Szkół Specjalnych w Ozorkowie Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 w Ozorkowie Szkoła Podstawowa Przysposabiająca do Pracy w Ozorkowie 4. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Kornela Makuszyńskiego w Zgierzu Przedszkole Specjalne nr 16 im. Kornela Makuszyńskiego w Zgierzu Szkoła Podstawowa Specjalna nr 13 im. Kornela Makuszyńskiego w Zgierzu Specjalna Szkoła Branżowa I stopnia nr 3 im. Kornela Makuszyńskiego w Zgierzu Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy im. Kornela Makuszyńskiego w Zgierzu
Placówki, w których prowadzona jest edukacja włączająca
1. Zespół Licealno-Sportowy w Aleksandrowie Łódzkim Szkoła Mistrzostwa Sportowego – Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Aleksandrowie Łódzkim 2. I Liceum Ogólnokształcące w Głownie 3. I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Ozorkowie

4. Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stanisława Staszica w Zgierzu I Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica w Zgierzu			
5. Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Aleksandrowie Łódzkim Technikum w Aleksandrowie Łódzkim			
6. Zespół Szkół nr 1 w Głownie Technikum w Głownie II Liceum Ogólnokształcące w Głownie			
7. Zespół Szkół Zawodowych w Ozorkowie Szkola Branżowa I stopnia z Oddziałami Specjalnymi w Ozorkowie Technikum w Ozorkowie II Liceum Ogólnokształcące w Ozorkowie			
8. Zespół Szkół nr 1 im. Jakuba Stefana Cezaka w Zgierzu Szkola Branżowa I stopnia nr 1 im. Jakuba Stefana Cezaka w Zgierzu Technikum nr 1 im. Jakuba Stefana Cezaka w Zgierzu III Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Jakuba Stefana Cezaka w Zgierzu			
9. Zgierski Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Jana Pawła II w Zgierzu Szkola Branżowa I stopnia nr 2 im. Jana Pawła II w Zgierzu Technikum Innowacji z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Jana Pawła II w Zgierzu			
Liczba placówek ogółem	Liczba placówek z edukacją włączającą	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z oferty sieci placówek włączających dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	Liczba dzieci i młodzieży korzystająca z oferty sieci placówek specjalnych
29	15	119	468

2.7. Działalność organizacji pozarządowych w obszarach Programu

Organizacje pozarządowe są podstawowym elementem budowy społeczeństwa obywatelskiego, pełnią bardzo ważną rolę w polityce społecznej realizowanej na poziomie powiatu realizując zadania obejmujące wspieranie osób z niepełnosprawnościami. Są one partnerami dla samorządu w procesie realizacji zadań nakierowanych na pomoc osobom z niepełnosprawnościami i inicjatorami wielu form aktywizacji społecznej i zawodowej.

Spośród wielu podmiotów prowadzących na przestrzeni lat 2022 - 2025 działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami znaczącą rolę na terenie powiatu zgierskiego odgrywały organizacje pozarządowe, takie jak: Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób

z Niepełnosprawnością Inteligektualną – Koło w Aleksandrowie Łódzkim, Łódzki Oddział Polskiego Stowarzyszenia Ludzi Cierpiących na Padaczkę w Ozorkowie, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligektualną Koło w Zgierzu, Fundacja Osób Społecznie Aktywnych F.O.S.A. w Rąbieniu oraz Stowarzyszenie HOSPICJUM im. Jana Pawła II przy Parafii N.M.P. Różańcowej w Zgierzu. Wymienione wyżej organizacje posiadają wieloletnie doświadczenie związane z szeroko pojętą działalnością na rzecz osób z niepełnosprawnością, między innymi poprzez prowadzenie **placówek wsparcia dziennego i całodobowego oraz warsztatów terapii zajęciowej**.

Tabela 13. Wykaz Warsztatów Terapii Zajęciowej prowadzone na zlecenie Powiatu Zgierskiego.

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ prowadzone na zlecenie Powiatu Zgierskiego		
Nazwa WTZ oraz organu założycielskiego		Adres siedziby
1	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Ozorkowie prowadzone przez PSLCnP Oddział Łódzki	ul. T. Kościuszki 31, 95-035 Ozorków
2	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Zgierzu prowadzone przez PSONI Koło Zgierz	ul. Chełmska 42/42 a, 95-100 Zgierz
3	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Aleksandrowie Łódzkim prowadzone przez PSONI Koło Aleksandrów Łódzki	ul. 1 Maja 43/47, 95-070 Aleksandrów Łódzki
4	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Rąbieniu prowadzone przez Fundację F.O.S.A.	Rąbień AB 59, 95-070 Aleksandrów Łódzki

Warsztaty Terapii Zajęciowej, zwane dalej WTZ, stwarzają osobom z niepełnosprawnościami niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Ich działalność finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (w 90%) oraz ze środków własnych Powiatu Zgierskiego (w 10%). Według danych na koniec 2025 roku WTZ obejmuje wsparciem łącznie 130 osób niepełnosprawnych:

- 1) Warsztat Terapii Zajęciowej w Zgierzu- **37 osób**;
- 2) Warsztat Terapii Zajęciowej w Aleksandrowie Łódzkim - **35 osób**;
- 3) Warsztat Terapii Zajęciowej w Ozorkowie- **33 osoby**;
- 4) Warsztat Terapii Zajęciowej w Rąbieniu- **25 osób**.

Ponadto, na zlecenie Powiatu Zgierskiego prowadzone są, w drodze umowy o powierzenie realizacji zadania publicznego, dwa dzienne **ośrodki wsparcia**:

- **Środowiskowy Dom Samopomocy w Zgierzu** prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Zgierzu, mieszczący się przy ul. Chełmskiej 42 w Zgierzu dla 30 uczestników,

- **Środowiskowy Dom Samopomocy w Aleksandrowie Łódzkim**, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Aleksandrowie Łódzkim, mieszczący się przy ul. 1 Maja 43/47 w Aleksandrowie Łódzkim dla 30 uczestników.

Realizacja zadań w formie prowadzenia Środowiskowych Domów Samopomocy, zwanych dalej ŚDS, dotyczy **świadczenia usług terapeutyczno – wspierających**, obejmujących: prowadzenie zajęć w trybie dziennym, zapewnienia miejsc pobytu całodobowego oraz zaspakajanie niezbędnych potrzeb bytowych, zdrowotnych i społecznych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz.U. z 2020 r., poz. 249).

Finansowanie działalności ŚDS prowadzonych na zlecenie Powiatu Zgierskiego przez organizacje pozarządowe realizowane jest ze środków przekazanych przez Wojewodę Łódzkiego z budżetu Państwa. Zakres i warunki realizacji zadania określiła szczegółowa umowa zawarta między Powiatem Zgierskim a Zleceniobiorcą, aktualizowana na bieżąco w związku z wydawanymi przez Wojewodę Łódzkiego w ciągu roku budżetowego decyzjami dotyczącymi przyznanej dotacji.

Oprócz ŚDS prowadzonych przez organizacje pozarządowe, na terenie powiatu zgierskiego funkcjonują Środowiskowe Domy Samopomocy będące jednostkami organizacyjnymi Gminy Aleksandrów Łódzki, Gminy Miasta Głowno oraz Gminy Głowno.

Tabela nr 14. Wykaz ŚDS funkcjonujących na terenie powiatu zgierskiego.

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY		
1	Środowiskowy Dom Samopomocy w Aleksandrowie Łódzkim prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Aleksandrowie Łódzkim *	ul. 1 Maja 43/47, 95-070 Aleksandrów Łódzki
2	Środowiskowy Dom Samopomocy w Zgierzu prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Zgierzu *	ul. Chełmska 42/42 a, 95-100 Zgierz
3	Środowiskowy Dom Samopomocy w Aleksandrowie Łódzkim	ul. Piotrkowska 4/6, 95-070 Aleksandrów Łódzki
4	Środowiskowy Dom Samopomocy w Głownie	ul. Łowicka 74, 95-015 Głowno
5	Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Zbrożkowej	Wola Zbrożkowa 36, 95-15 Głowno

* ŚDS prowadzone na zlecenie Powiatu Zgierskiego

Organizacje pozarządowe, w ramach otwartego konkursu ofert prowadzą na zlecenie Powiatu Zgierskiego dwa **Domy Pomocy Społecznej**:

1. Dom Pomocy Społecznej w Rąbieniu, prowadzony przez Fundację Osób Społecznie Aktywnych F.O.S.A. z siedzibą w Rąbieniu, dla 130 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie- konkurs w formie wsparcia zadania, na okres 5 lat (X 2025-IX 2030).
2. Dom Pomocy Społecznej w Zgierzu, prowadzony przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych z siedzibą w Łodzi, dla 99 osób przewlekle somatycznie chorych - konkurs w formie wsparcia zadania, na okres 5 lat (X 2025-IX 2030).

Dotację Powiatu Zgierskiego dla powyższych zadań zleconych, stanowią środki finansowe otrzymywane od Wojewody Łódzkiego. Wszystkie działania prowadzone w DPS mają na celu stworzenie i utrzymanie dobrych warunków bytowych dla Mieszkańców, są realizowane na podstawie planów działania i podstaw prawnych zawartych w ustawach i rozporządzeniach. Działalność organizacji prowadzących DPS przyczynia się także do budowania sieci powiązań pomiędzy ich Mieszkańcami a społeczeństwem, poprzez inicjowanie dodatkowych aktywizujących - integracyjnych projektów, mobilizujących do aktywności i integracji na poziomie lokalnym. Poza Domami prowadzonymi przez organizacje na terenie powiatu funkcjonują dwie powiatowe placówki: DPS w Ozorkowie i w Głownie - przeznaczone dla osób przewlekle somatycznie chorych.

Ponadto, organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu zgierskiego realizowały dodatkowe działania polegające na wsparciu osób najsłabszych, osób z niepełnosprawnościami oraz niesamodzielnym mieszkańców, takie jak:

1. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Zgierzu (PSONI) - jako partner projektu „Przepis na wsparcie”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizuje zadanie pn.:” **Wsparcie rodziny w zakresie opieki wytchnieniowej**” dla 40 uczestników. Celem zadania jest zapewnienie opieki osobom z niepełnosprawnościami, na czas, gdy nie może jej sprawować opiekun oraz udzielanie wsparcia opiekunom osób niesamodzielnym poprzez warsztaty dotyczące opieki nad osobą niesamodzielną, wsparcie psychologa, prawnika i indywidualnego opiekuna osoby niesamodzielnej.
2. Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło (PSONI) w Aleksandrowie Łódzkim- wsparcie w postaci usług asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu „**Wspieranie przez asystowanie**”, współfinansowanego ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa

Łódzkiego. Główny cel zadania to wprowadzenie usług asystencji osobistej dla 20 osób jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

3. PSONI Koło w Zgierzu prowadzi **Ośrodek Wczesnej Interwencji**, obejmujący opieką dzieci od urodzenia do 18 r.ż. z szerokim spektrum trudności i zaburzeń rozwojowych (m.in. z niepełnosprawnością intelektualną, wadami genetycznymi, zaburzeniami ze spektrum autyzmu, zaburzeniami zachowania i emocji czy z niepełnosprawnością sprzężoną) oraz udziela wsparcia ich rodzinom. Ośrodek udziela pomocy w zakresie diagnozy, terapii, wsparcia dziecka i rodziny poprzez ustalanie wielospecjalistycznej diagnozy dzieci z zaburzeniami rozwoju oraz opracowywanie szczegółowych, wielospecjalistycznych programów postępowania terapeutycznego (konsultacje i porady medyczne, zajęcia terapeutyczne i rehabilitacyjne w zakresie rehabilitacji ruchowej, logopedia, terapia psychologiczno-pedagogiczna, pomoc rodzinie małego dziecka z niepełnosprawnością).
4. PSONI Koło w Zgierzu prowadzi **mieszkania wspomagane** dla 36 osób z niepełnosprawnością intelektualną na mieszkaniach wyodrębnionych na ich terenie.
5. PSONI Koło w Zgierzu i w Aleksandrowie Łódzkim - **Self-Adwokatura** - projekt obejmujący szkolenia, spotkania w zakresie wypowiadania się osób z niepełnosprawnością intelektualną o ich prawach, uczenie się umiejętności decydowania o sobie oraz wypowiadania się na forum i pomaganie osobom z niepełnosprawnością, pogłębianie wiedzy na temat praw człowieka i Konstytucji RP, komunikacji, problemów osób z niepełnosprawnościami oraz organizowania spotkań i konferencji. Ze wsparcia w ramach projektu korzystali uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Środowiskowych Domów Samopomocy.
6. Centrum DZWONI - **Centrum Doradztwa Zawodowego i Wspierania Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie**- prowadzenie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz koordynację przepływu osób z niepełnosprawnościami z etapu terapii i edukacji poprzez szkolenia, praktyki, staże do pracy na chronionym i otwartym rynku pracy, pomoc i wsparcie psychologa, doradcy zawodowego oraz trenera pracy.

2.8. Programy celowe realizowane ze środków PFRON

2.8.1. Program „Wyrównywania różnic między regionami III”

Powiat Zgierski od lat uczestniczy w realizacji Programu „Wyrównywania różnic między regionami III”, finansowanego ze środków PFRON. Celem strategicznym Programu jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnościami do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

Program jest fakultatywnym projektem, do którego mogą przystępować powiaty, których wskaźniki m.in. dotyczące ilości mieszkańców z niepełnosprawnościami, zamożności, poziomu zatrudnienia, znajdują się w grupie wymagającej wsparcia. Powiat Zgierski od wielu lat przystępuje do programu, którego merytoryczną obsługą zajmuje się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu. W ramach Programu, ze środków PFRON może być udzielona pomoc w formie dofinansowania projektów realizowanych w ramach obszarów:

- 1) **Obszar A-** zapewnienie dostępności w wielorodzinnych budynkach mieszkalnych.
- 2) **Obszar B-** likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych, środowiskowych domach samopomocy, centrach i klubach integracji społecznej, przedsiębiorstwach społecznych, bibliotekach publicznych lub prowadzonych przez organizacje pozarządowe placówkach służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami w zakresie umożliwienia osobom z niepełnosprawnościami poruszania się i komunikowania.
- 3) **Obszar C-** tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych.
- 4) **Obszar D-** likwidacja barier transportowych.
- 5) **Obszar E-** dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób z niepełnosprawnościami.
- 6) **Obszar F-** tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy lub zakładów aktywności zawodowej.
- 7) **Obszar G-** skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 15. Realizacja Programu „Wyrównywania różnic między regionami III” w latach 2022-2025

Rok	Liczba złożonych wniosków			Kwota dofinansowania			
Obszar Programu	B	D	F	Obszar B	Obszar D	Obszar F	Razem
2022	3	3	2	315.158,13 zł	360.000,00 zł	276.604,12 zł	951.762,25 zł
2023	0	3	1	-----	550.000,00 zł	180.000,00 zł	730.000,00 zł
2024	0	1	1	-----	144.000,00 zł	159.000,00 zł	303.000,00 zł
2025	2	7	1	116.941,54 zł	1.493.000,00 zł	42.594,30 zł	1.652.435,84 zł

Źródło: opracowanie własne

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż realizacja Programu stanowi istotny instrument wsparcia finansowego dla jednostek prowadzących działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Potrzeby beneficjentów dotyczą likwidacji barier architektonicznych, transportowych oraz rozwoju infrastruktury rehabilitacyjnej i wsparcia osób z niepełnosprawnościami poprzez warsztaty terapii zajęciowej. Analizując przedstawione dane, widoczne jest duże zainteresowanie beneficjentów dofinansowaniami do likwidacji barier transportowych, szczególnie w roku 2025. Dla osób z niepełnosprawnościami transport jest jedną z największych barier funkcjonalnych- osoby te mają utrudniony lub niewystarczający dostęp do placówek rehabilitacyjnych, terapii, edukacji, urzędów czy pracy. Ponadto brak odpowiedniego pojazdu z windą lub rampą skutkuje izolacją społeczną i ograniczeniem samodzielności. Dofinansowanie zakupu lub adaptacji pojazdów pozwala poprawić mobilność tych osób, co czyni **obszar D** jednym z najbardziej „praktycznych”, pilnych oraz najczęściej wybieranych przez jednostki. Również likwidacja barier architektonicznych w **obszarze B** zmienia życie osób z niepełnosprawnościami, umożliwiając im bezpieczne i samodzielne korzystanie z instytucji publicznych i społecznych. Usprawnienia takie jak podjazdy, windy, dostosowane toalety czy oznakowania ułatwiają osobom z różnymi dysfunkcjami poruszanie się i kontakt z otoczeniem. Dzięki temu osoby z niepełnosprawnościami mogą aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności lokalnej - załatwiać sprawy urzędowe, korzystać z edukacji, zajęć rehabilitacyjnych czy kulturalnych. Dzięki **obszarowi F** infrastruktura warsztatów terapii zajęciowej osiągnęła standard dostępności architektonicznej i funkcjonalnej: bez barierowy dostęp (podjazdy, drzwi, łazienki), odpowiednie wyposażenie sal terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz bezpieczne przestrzenie pracy i integracji. Wymienione aspekty mają ogromne znaczenie dla jakości życia uczestników, ich poczucia godności i samodzielności.

2.8.2. Program „Aktywny Samorząd”

W latach 2022-2025 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu kontynuowało realizację programu pn. „Aktywny Samorząd”, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w ramach Umowy nr **AS3/000072/05/D z dnia 07 maja 2024 r.** Celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji poprzez:

- ✓ likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się, umożliwiające uczestnictwo osobom z niepełnosprawnościami w aktywności społecznej albo wzrost lub utrzymanie istniejącej aktywności;
- ✓ umożliwianie osobom z niepełnosprawnościami pełnienia różnych ról społecznych poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie;
- ✓ zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami na zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższenie ich kwalifikacji;
- ✓ likwidację lub ograniczenie barier transportowych.

W ramach realizacji tego programu, na przestrzeni lat 2022-2025, osoby z niepełnosprawnościami miały możliwość skorzystania z dofinansowania do:

- ✓ zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- ✓ uzyskania prawa jazdy kategorii B,
- ✓ zakupu sprzętu elektronicznego i pomocy w utrzymaniu jego sprawności technicznej
- ✓ zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym i utrzymania jego sprawności technicznej,
- ✓ zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
- ✓ zakupu skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego,
- ✓ pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku, przedszkolu lub pod inną tego typu opieką),
- ✓ kontynuowania rehabilitacji w formie wentylacji domowej, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności lub z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia), które korzystają z koncentratora tlenu lub respiratora w warunkach domowych w ramach świadczenia udzielanego przez ośrodek domowego leczenia tlenem lub ośrodek wentylacji domowej,
- ✓ uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym.

Tabela 16. Wsparcie udzielone w ramach Programu „Aktywny Samorząd” w latach 2022-2025

Rok	Kwota udzielonego dofinansowania w zł
2022	574.189,69 zł
2023	793.331,27 zł
2024	794.722,25 zł
2025 (wg stanu na dzień 31.12.2025 r.)	574.909,27 zł
RAZEM	2.737.152,48 zł

W latach 2022-2025 osoby z niepełnosprawnościami otrzymały wsparcie **na łączną kwotę 2.737.152,48 zł**. Zakończenie realizacji programu „Aktywny Samorząd” przypada na dzień 15 kwietnia roku następującego po zakończeniu danego roku realizacji programu, w zakresie całości środków przekazanych w danym roku.

Realizacja programu pozwoliła na wsparcie osób z niepełnosprawnościami w dążeniu do podnoszenia wykształcenia i kwalifikacji, co jest podstawowym kryterium do uzyskania zatrudnienia. Zatrudnienie dla osoby z niepełnosprawnościami, zgodnie z jej możliwościami i zainteresowaniami, to sposób na polepszenie sytuacji ekonomicznej, a także niezbędny warunek poczucia własnej wartości i integracji ze społeczeństwem.

2.8.3. Program „S-A-M!” - „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!”

W latach 2022-2025 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu realizowało Program „S-A-M!” - „Samodzielność-Aktywność-Mobilność!”, w ramach którego realizowano moduł „Mieszkanie dla absolwenta” oraz „Dostępne mieszkanie”

Moduł „Mieszkanie dla absolwenta” miał na celu zapewnienie beneficjentom rozpoczęcia samodzielnego i niezależnego życia po zakończeniu edukacji. Dofinansowanie obejmowało koszty wynajmu mieszkania lub domu jednorodzinnego przez okres maksymalnie do 60 miesięcy. Program skierowany był do osób: posiadających status absolwenta szkoły podstawowej, ponadpodstawowej lub szkoły wyższej, uzyskany w okresie 36 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku; osób opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz warsztaty terapii zajęciowej, jeśli;

- ✓ posiadają orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne bez względu na rodzaj niepełnosprawności;
- ✓ posiadają orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z powodu schorzeń narządu słuchu (lub orzeczenie równoważne);
- ✓ posiadają pełną zdolność do czynności prawnych;

- ✓ złożyły oświadczenie, że nie są właścicielami mieszkania ani nie przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego w miejscowości realizowania aktywności zawodowej;
- ✓ złożyły oświadczenie o poszukiwaniu zatrudnienia lub o podjętym zatrudnieniu

Na przestrzeni lat 2022-2025 w ramach programu "S-A-M!" - Mieszkanie dla absolwenta został złożony tylko 1 wniosek. Wniosek został rozpatrzony odmownie, gdyż nie zostały spełnione wszystkie warunki otrzymania dofinansowania.

W ramach modułu „**Dostępne mieszkanie**”, który ma na celu zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych, jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych, wsparcie było skierowane do osób z niepełnosprawnościami, posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, z tytułu niepełnosprawności narządu ruchu uniemożliwiającej poruszanie się bez użycia wózka, które złożyły oświadczenie, wraz z dokumentacją fotograficzną, o barierach architektonicznych w mieszkaniu i/lub w budynku, uniemożliwiających samodzielne wyjście na zewnątrz na poziom zero oraz oświadczenie o dysponowaniu tytułem prawnym do lokalu na mocy prawa własności lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu. Dofinansowanie obejmowało dopłatę do zamiany lub zakupu mieszkania pozbawionego barier architektonicznych, znajdującego się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem. Na przestrzeni lat 2022-2025 w ramach programu złożono 1 wniosek, zawarto 1 umowę, wypłacono dofinansowanie 1 osobie z niepełnosprawnością na kwotę **79.853,00 zł**.

2.9. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Każda osoba poszukująca zatrudnienia staje przed różnymi wyzwaniami, a osoby z niepełnosprawnościami często na swojej drodze zawodowej napotykają ich znacznie więcej. Można wyróżnić wyzwania wynikające z czynników zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Wśród zewnętrznych wyzwań należy wskazać bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz obawy pracodawców przed zatrudnieniem. Wyzwana wewnętrzne to brak wiary we własne możliwości, umiejętności autoprezentacji i krótkie doświadczenie zawodowe. W pokonaniu tych wyzwań ważna jest gotowość do wprowadzenia zmian, odnalezienia się w nowej sytuacji i umiejętności adaptacyjne. Praca jest formą samorealizacji, buduje poczucie własnej wartości i pozytywną samoocenę, jest dodatkową formą rehabilitacji, będącą elementem procesu usamodzielnienia się i poprawy jakości życia, pozwalającą wyjść z izolacji i być wśród ludzi.

Rynek pracy zawiera w sobie element konkurencyjności, który stawia osoby z niepełnosprawnościami szukające pracy w trudniejszej sytuacji w porównaniu do poruszających się po rynku pracy osób pełnosprawnych. Dlatego też bardzo ważną rolę odgrywają instytucje oferujące formy wsparcia wspomagające zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami, funkcjonujące na gruncie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami. Jedną z takich instytucji jest **Powiatowy Urząd Pracy** w Zgierzu (dalej PUP), podejmujący działania w celu wyrównania szans i umożliwienia znalezienia trwałego i satysfakcjonującego zatrudnienia.

Osoby z niepełnosprawnościami mogą rejestrować się w PUP jako osoby bezrobotne, jeśli spełniają warunki do uzyskania tego statusu wymienione w ustawie o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620 ze zm., przed 01 czerwca 2025 roku ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy) lub poszukujące pracy, jeśli nie spełniają warunków do uzyskania statusu osoby bezrobotnej. Osoby zarejestrowane jako bezrobotne mogą korzystać ze środków PFRON, Funduszu Pracy, a także ze środków unijnych. Bezrobotni z niepełnosprawnościami mają możliwość uzyskania wsparcia w zakresie zmiany zawodu, doskonalenia zawodowego, odbycia stażu u pracodawcy oraz wsparcia finansowego przy samozatrudnieniu. Pracodawcy zatrudniający osoby z niepełnosprawnościami otrzymują dofinansowanie do utworzonego miejsca pracy lub do wynagrodzenia osoby skierowanej przez Urząd. Ponadto we współpracy z lokalnymi ośrodkami pomocy społecznej osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności kierowane są do wykonywania prac społecznie użytecznych.

W latach 2022 – 2025 PUP podejmował wiele działań **przeciwdziałających wykluczeniu** osób z niepełnosprawnościami: organizował spotkania promujące zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami; informacyjne (np. we współpracy ze Stowarzyszeniem Wsparcie Społeczne „Ja-Ty-My”, w trakcie którego przeprowadzono szkolenie pn. „Komputer-niezbędne narzędzie pracy”); targi pracy; spotkanie we współpracy z Centrum Doradztwa Zawodowego i Wspierania Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie – Dzwoni, na którym doradca zawodowy opowiadał o możliwościach wsparcia i pomocy w utrzymaniu pracy metodą zatrudnienia wspomaganego; szkolenie dla osób ubiegających się o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz zajęcia wspólnie z Fundacją Aktywizacja oddział w Łodzi, podczas których osoby z niepełnosprawnościami mogły skorzystać z profesjonalnych porad i podzielić się swoimi obawami związanymi z poszukiwaniem zatrudnienia.

Jednym z najważniejszych działań realizowanych także dla osób z niepełnosprawnościami jest realizacja projektu „**STOP BARIEROM! RÓWNI W PRACY**” finansowanego ze środków

Unii Europejskiej w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027, dla Działania FELD.07.05 „Integracja i społeczeństwo obywatelskie” Priorytetu FELD.07 „Fundusze europejskie dla zatrudnienia i integracji w Łódzkiem”. Celem projektu jest wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększenia zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób z niepełnosprawnościami. Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu jest jedynym urzędem pracy w Polsce realizującym taki projekt i promującym zatrudnianie osób dyskryminowanych na rynku pracy, w tym również osób z niepełnosprawnościami.

Według stanu na koniec 2025 roku liczba osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP w Zgierzu wynosiła **296 osób**. Zdecydowaną większość stanowiły osoby bezrobotne – **239 osób- 80,7%** osób zarejestrowanych, odnotowano również **57 osób** z niepełnosprawnością o statusie poszukujących pracy - **19,3%** ogółu osób z niepełnosprawnościami. Odnosząc się do liczby wszystkich bezrobotnych i poszukujących pracy w powiecie zgierskim (tj. 4 009 osób bezrobotnych i 116 osób poszukujących pracy), osoby z niepełnosprawnościami to **7,2% ogółu zarejestrowanych, o 0,1 punktu procentowego mniej** niż w roku 2024. Zgodnie z danymi na koniec grudnia 2025 roku, liczba zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami była **niższa o 30 osób** w odniesieniu do roku 2022. Analiza stopnia niepełnosprawności wskazuje, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z **lekkim stopniem** niepełnosprawności – średnio 60%, następnie z umiarkowanym, najrzadziej ze stopniem znacznym. Wśród rodzajów niepełnosprawności najczęściej występowały schorzenia narządu ruchu – średnio 27%, choroby psychiczne, umysłowe oraz neurologiczne. W wielu przypadkach rodzaj niepełnosprawności nie został określony.

Tabela 17 Dane dotyczące osób zarejestrowanych w PUP z podziałem na poszczególne lata.

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2022 r.	Stan na 31.12.2023 r.	Stan na 31.12.2024 r.	Stan na 31.12.2025 r.
Niepełnosprawni ogółem	326	317	256	296
Wg statusu				
Bezrobotni	274	269	215	239
Poszukujący pracy	52	48	41	57
Wg płci				
Kobiety	119	117	96	106
Mężczyźni	207	200	160	190
Wg stopnia niepełnosprawności				
Znaczny	5	10	7	12

Umiarkowany	112	110	96	115
Lekki	209	197	153	169
Rodzaje niepełnosprawności				
Choroby psychiczne i umysłowe	51	54	45	59
Zaburzenia głosu, mowy i słuchu	23	32	30	26
Choroby narządu wzroku	34	29	25	24
Choroby narządu ruchu	90	78	67	87
Epilepsja	12	13	12	9
Choroby ukł. pokarm., moczowo-płciowego, oddechowego i krążenia	36	27	18	14
Choroby neurologiczne	42	35	23	34
Inne i nieustalone	36	47	34	37
Całościowe zaburzenia rozwojowe	2	2	2	6

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu

W ciągu całego 2025 roku do ewidencji osób z niepełnosprawnościami **włączonych** zostało 316 osób, z czego 271 osób bezrobotnych oraz 45 poszukujących pracy. W tym samym okresie **wyłączono** z ewidencji 282 osoby (246 bezrobotnych i 36 poszukujących pracy). Osoby z niepełnosprawnościami zarejestrowane w PUP w Zgierzu, zarówno bezrobotne jak i poszukujące pracy, podejmowały zatrudnienie we własnym zakresie, ale również kierowane były na stanowiska subsydiowane (14 osób), na różne formy aktywności zawodowej, takie jak: szkolenie (1 osoba), staż (3 osoby) i prace społecznie użyteczne - 16 osób (w tym 1 osoba dwukrotnie). W 2025 roku osoby podejmujące pracę stanowiły – 41,8% ogółu wyłączonych, co oznacza, że w odniesieniu do roku 2022 było ich mniej o 21 osób. Udział osób z niepełnosprawnościami w działaniach aktywności zawodowej zmniejszył się o 1,1 punktu procentowego. Ilość zgłoszonych wolnych miejsc pracy oraz miejsc aktywności zawodowej w 2025 roku była wyższa niż w roku 2022 – o 27 miejsc.

Tabela 18 Dane dotyczące osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w PUP z podziałem na poszczególne lata.

Wyszczególnienie	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
Napływ – włączeni do ewidencji	325	347	310	316
Odpływ – wyłączeni z ewidencji	329	362	371	282
Podjęcia pracy, w tym pracy subsydiowanej	139 27	160 25	127 27	118 14

Aktywność zawodowa /staż, szkolenia i prace społecznie użyteczne/	27	27	23	20
Zgłoszone wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej	179	78	137	206

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu

Analiza struktury wiekowej wskazuje, że najliczniejszą grupę bezrobotnych we wszystkich latach stanowiły osoby **powyżej 50 roku życia**. W odniesieniu do 2022 roku udział osób powyżej 50 roku życia w liczbie niepełnosprawnych ogółem **zwiększył się o 1,4 punktu procentowego**. Liczba osób **do 30 roku życia** utrzymywała się na niskim poziomie w latach 2022-2024, jednak w 2025 roku nastąpił wyraźny wzrost tej grupy.

Tabela 19 Dane dotyczące struktury zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2022 r.	Stan na 31.12.2023 r.	Stan na 31.12.2024 r.	Stan na 31.12.2025 r.
Niepełnosprawni ogółem	326	317	256	296
Wg wieku				
Do 30 roku życia	22	18	18	31
Powyżej 50 roku życia	180	185	150	160
Według wykształcenia				
Powyżej średniego	107	99	89	119
Poniżej średniego	219	218	167	177
Według czasu pozostawania bez pacy				
Do 12 miesięcy	166	150	120	139
Powyżej 12 miesięcy	160	167	136	157

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu

Powiatowy Urząd Pracy (PUP) w Zgierzu w latach 2022 – 2025 realizował działania w zakresie pozyskiwania funduszy na programy z obszaru rynku pracy. Podstawowe źródło finansowania aktywizacji oraz aktywności zawodowej bezrobotnych w omawianym okresie stanowiły: środki Funduszu Pracy ustalone w ramach algorytmu; środki Europejskiego Funduszu Społecznego pozyskane podczas naborów projektów pozakonkursowych: „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie zgierskim” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) oraz „Aktywizacja osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w powiecie zgierskim” w ramach RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014 -2020 oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus pozyskane

w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 na realizację dwóch edycji projektu „Aktywizacja osób pozostających bez pracy w powiecie zgierskim”. PUP wnioskował również o dodatkowe środki finansowe przeznaczone na aktywizację/ aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w ramach Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami III (obszar G).

Tabela 20. Wysokość środków wydatkowanych w latach 2022 - 2025 roku na aktywizację/ aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami z podziałem na źródła finansowania

Lp.	Źródło finansowania	2022	2023	2024	2025	Razem
1	Fundusz Pracy /Algorytm, Rezerwa Ministra/	195.600	66.700	200.200	122.400	584.900
2	Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Społeczny Plus	175.900	201.000	197.800	50.200	624.900
3	PFRON „Program wyrównywania różnic między regionami III”	550.400	649.100	690.100	611.700	2.501.300
Razem		921.900	916.800	1.088.100	784.300	3.711.100

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu

Tabela 21. Łączna kwota wydatkowana na aktywizację/ aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami z uwzględnieniem uzupełnień stanowisk pracy w latach 2022 - 2025

Rok	Kwota wydatków w tys.	Liczba zaktywizowanych osób z niepełnosprawnościami
Rok 2022	921,9	53
Rok 2023	916,8	52
Rok 2024	1 088,1	50
Rok 2025	784,3	33

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu

Tabela 22. Rozdysponowanie środków finansowych w latach 2022 - 2025

Lp.	Tytuł	2022	2023	2024	2025	Razem
		Kwota w tys.	Kwota w tys.	Kwota w tys.	Kwota w tys.	Kwota w tys.
1	Prace interwencyjne	29,3	19,7	28,1	11,8	88,9
2	Roboty publiczne	29,6	21,1	26,6	28,1	105,4
3	Staże	27,1	8,6	42,3	47,6	125,6

4	Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	287,3	320,2	290,0	182,3	1 079,8
5	Refundacja kosztów wyposażenia/doposażenia stanowiska pracy	505,8	510,0	665,3	479,7	2 160,8
6	Prace społecznie użyteczne	31,9	32,5	34,1	33,1	131,6
7	Szkolenia	10,9	4,7	1,7	1,7	19,0
	Razem	921,9	916,8	1 088,1	784,3	3 711,1

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu

Jak wynika z powyższych tabeli, największy stopień wydatkowania środków skierowanych do osób z niepełnosprawnościami stanowią 2 formy wsparcia tj.: refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy (58,23% ogółu) oraz jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej (29,10% ogółu).

III. Kluczowe bariery i zagrożenia osób z niepełnosprawnościami

Analiza sytuacji osób z niepełnosprawnościami i osób starszych, na podstawie danych pochodzących m.in. z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu, ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu zgierskiego oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Zgierzu wskazuje na kluczowe bariery w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących powiat zgierski.

Ilość napływających corocznie wniosków do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu świadczy o ciągłym zapotrzebowaniu na środki PFRON. Najczęściej wnioski dotyczą: dofinansowania zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego, do uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz programu, Aktywny Samorząd". Również rosnąca liczba wniosków o dofinansowanie realizacji zadań w ramach Programu „Wyrównywania różnic między regionami III” w obszarach dotyczących likwidacji barier transportowych i architektonicznych oznacza, że samorządy, organizacje i inni beneficjenci dostrzegają istotne braki w dostępności infrastruktury oraz usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami. Istnieje wiele instytucji i podmiotów, które nie zapewniają odpowiednich standardów dostępności bądź wymagają w tym zakresie modernizacji. Świadczy

to o istnieniu realnej luki w dostępności obiektów użyteczności publicznej oraz infrastruktury transportowej dla osób z niepełnosprawnościami. Z drugiej strony większa ilość wniosków składanych w ramach Programu może także świadczyć o zwiększonej aktywności jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych, które dostrzegają priorytet w usuwaniu barier. To znak, że dostępność staje się ważnym elementem lokalnej polityki społecznej, zaś samorządy podejmują inicjatywy inwestycyjne w tym obszarze, wykorzystując dostępne środki.

Obok wymienionych barier istotnym zagrożeniem jest również rosnąca ilość osób z niepełnosprawnościami w powiecie zgierskim oraz brak precyzyjnych danych o skali napływu nowych mieszkańców z niepełnosprawnościami. Ten stan powoduje ograniczenie środków publicznych przeznaczonych na udzielenie wsparcia tym osobom.

IV. Zasoby Powiatu Zgierskiego w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami

Bezpośrednie działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim realizowane są między innymi przez:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zgierzu**, które wykonuje m. in. zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- **Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu**, który m.in. inicjuje działania zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i aktywizuje zawodowo osoby z niepełnosprawnościami zgodnie z ustawą z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
- **Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim**, który orzeka o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16. roku życia do celów poza rentowych oraz o niepełnosprawności dla osób do 16. roku życia z terenu Powiatu Zgierskiego,
- **ośrodki pomocy społecznej**, które realizują m.in. zadania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- **domy pomocy społecznej**- prowadzone przez Powiat Zgierski oraz przez organizacje pozarządowe na podstawie umów o powierzeniu realizacji zadania publicznego,
- **ośrodki wsparcia**- środowiskowe domy samopomocy, prowadzone przez gminy oraz organizacje pozarządowe na podstawie umów o powierzeniu realizacji zadania publicznego,

- **organizacje pozarządowe z terenu powiatu zgierskiego** działające w obszarze pomocy osobom z niepełnosprawnościami oraz ich rodzinom, emerytom, rencistom czy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym,
- **placówki oświatowe**, które realizują m.in. zadania zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Wymienione instytucje oraz organizacje wspierają osoby z niepełnosprawnościami w działaniach zmierzających do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz życia w odpowiednich warunkach materialnych. Wśród dodatkowych zasobów Powiatu Zgierskiego w obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami wymienić można:

- możliwość korzystania ze środków funduszy strukturalnych,
- możliwość korzystania z Systemu Obsługi Wsparcia (SOW) - platformy informatycznej, wspomagającej działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- modernizowanie, przystosowywanie i wyposażanie obiektów prowadzonych m.in. przez samorządy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- likwidacja barier transportowych i architektonicznych oraz modernizację istniejących WTZ poprzez realizację zadań dofinansowanych ze środków PFRON w ramach Programu „Wyrównywania różnic między regionami III”,
- rozszerzenie liczby uczestników w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Zgierzu o 2 osoby od 31 grudnia 2024 roku,
- uzyskanie dofinansowań z budżetu państwa (dotacja Wojewody Łódzkiego) na remonty pomieszczeń sanitarnych w Środowiskowych Domach Samopomocy w Zgierzu oraz Aleksandrowie Łódzkim.

V. Podsumowanie Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgierskim na lata 2022- 2025

Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgierskim na lata 2022-2025, przyjęty Uchwałą Nr XLVI/387/22 Rady Powiatu Zgierskiego z dnia 25 marca 2022 roku przyczynił się do poprawy sytuacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu zgierskiego oraz zwiększenia ich udziału w życiu społecznym.

Realizacja Programu potwierdziła zasadność prowadzenia skoordynowanych i wieloaspektowych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Podjęte inicjatywy

przyczyniły się do zwiększenia dostępności wsparcia w obszarze rehabilitacji społecznej i zawodowej, ograniczenia barier architektonicznych oraz wzmocnienia integracji społecznej. Analiza przebiegu realizacji Programu wskazuje na utrzymujące się wysokie zapotrzebowanie na usługi środowiskowe, dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego oraz wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej. Corocznie liczba składanych wniosków przekracza dostępne środki finansowe, co uzasadnia konieczność dalszego wzmacniania systemu wsparcia. Działania w zakresie rehabilitacji zawodowej przyniosły wymierne efekty w postaci zwiększenia liczby osób podejmujących zatrudnienie oraz poprawy ich kompetencji społecznych i zawodowych. Szczególne znaczenie miała współpraca z pracodawcami oraz organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania publiczne. W toku realizacji Programu zidentyfikowano również bariery systemowe, w szczególności ograniczone środki finansowe, niedostateczną dostępność specjalistów oraz utrudnienia transportowe wpływające na dostęp do usług. Mając na uwadze powyższe, **rekomenduje** się:

1. kontynuację Programu w kolejnych latach z zapewnieniem stabilnego finansowania,
2. rozszerzenie zakresu usług oraz wsparcia środowiskowego,
3. intensyfikację działań w obszarze aktywizacji zawodowej i współpracy z pracodawcami,
4. systematyczne monitorowanie efektów realizowanych działań w oparciu o mierzalne wskaźniki.

Podsumowując, Program został zrealizowany zgodnie z przyjętymi założeniami, a jego efekty mają istotne znaczenie dla poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami oraz ich integracji społecznej. Kontynuacja i rozwój działań stanowią niezbędny element lokalnej polityki społecznej Powiatu Zgierskiego.

VI. Cele Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2026 -2030

1. Cel główny				
Podniesienie jakości życia osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim i minimalizowanie skutków niepełnosprawności poprzez zwiększenie ich udziału w sferach życia społecznego i zawodowego.				
2. Cele szczegółowe				
2.1. Cele szczegółowe z zakresu rehabilitacji społecznej, zawodowej oraz praw osób z niepełnosprawnościami:				
2.1.1 Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat potencjału i potrzeb osób z niepełno - sprawnościami oraz upowszechnianie wśród nich informacji o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia.	Działania	Wskaźnik	Zakładana wartość wskaźnika /liczba/	Główni realizatorzy/ partnerzy
	1. Organizacja punktów informacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.	– liczba punktów informacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami	15	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
		– liczba udzielonych porad	10	
	2. Organizowanie kampanii informacyjnych i społecznych	– liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i społecznych	10	
		– liczba zorganizowanych szkoleń dla pracowników służb publicznych w obszarze rozwiązywania problemów związanych z niepełnosprawnością	10	
	3. Prowadzenie warsztatów oraz spotkań edukacyjnych dla różnych grup odbiorców	-liczba przeprowadzonych warsztatów lub spotkań	20	
	4. Opracowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych	- liczba opracowanych informatorów, broszur, infografik	10	

2.1.2. Poprawa dostępu do efektywnej i wysokiej jakości opieki medycznej	1. Promowanie zdrowego stylu życia i edukacji prozdrowotnej w celu ograniczenia ryzyka powstawania niepełnosprawności.	– liczba i rodzaj przeprowadzonych kampanii społecznych	10	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, podmioty lecznicze
		– liczba zajęć edukacyjnych przeprowadzonych w szkołach	20	
		– liczba działań profilaktycznych adresowanych do osób dorosłych	20	
		– liczba działań profilaktycznych adresowanych do dzieci	15	
	2. Prowadzenie działań informacyjnych o dostępnych świadczeniach i możliwościach leczenia.	- liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych lub konsultacji	15	
		- liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych	15	
	3. Organizowanie bezpłatnych badań profilaktycznych i akcji diagnostycznych	- liczba przeprowadzonych akcji diagnostycznych	10	
	4. Wczesna interwencja medyczna oraz wczesne wykrywanie, diagnoza i leczenie uszkodzeń organizmu.	– liczba punktów, zespołów wsparcia środowiskowego	15	
		– liczba ośrodków wczesnej interwencji	2	
		– liczba szkoleń prowadzonych dla personelu medycznego/opiekuńczego w zakresie kierowania osób z niepełnosprawnościami do odpowiedniego typu placówek	10	

2.1.3. Zapewnienie osobom z niepełno - sprawnościami dostępu do usług rehabilitacyjnych.	1. Ułatwienie dostępu osobom z niepełnosprawnościami do indywidualnego sprzętu rehabilitacyjnego i wspomagającego.	– liczba osób korzystających z dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego	30	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
	2. Organizowanie mobilnych usług rehabilitacyjnych lub wizyt domowych dla osób z ograniczoną mobilnością.	- liczba pacjentów objętych mobilnymi usługami	20	
	2. Wsparcie tworzenia bazy rehabilitacyjnej.	– liczba organizacji pozarządowych i innych instytucji organizujących usługi rehabilitacyjne	10	
2.1.4. Zapewnienie równości szans w dostępie do edukacji osobom z niepełno - sprawnościami	1. Poprawa jakości i zwiększenie dostępu do edukacji specjalnej dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności	– liczba placówek edukacyjnych ujętych w sieci edukacji włączającej	9	jednostki samorządu terytorialnego
		– liczba szkół ponadgimnazjalnych, policealnych i wyższych oferujących naukę osobom o specjalnych potrzebach edukacyjnych	18	
		– liczba szkół przysposabiających do pracy dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi	6	
	2. Stwarzanie warunków do zdobywania wykształcenia wyższego.	– liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z programu "Aktywny Samorząd" - Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym	25	
	3. Dostosowanie infrastruktury szkolnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	- liczba szkół dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	10	
	4. Wprowadzenie i rozwój indywidualnych programów nauczania	- liczba uczniów korzystających z indywidualnych programów nauczania	15	

2.1.5. Wzmacnianie aktywności zawodowej oraz wyrównywania szans osób z niepełno - sprawnościami w zakresie zatrudnienia	1. Pozyskiwanie środków finansowych na aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami	- liczba programów/projektów wspierających aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami	6	Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, instytucje szkoleniowe, lokalni przedsiębiorcy
		- kwota pozyskanych środków	1.000.000,00 zł	
	2. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób z niepełnosprawnościami poprzez organizację szkoleń.	- liczba przeszkolonych osób z niepełnosprawnościami	10	
	3. Rozwijanie przedsiębiorczości wśród osób z niepełnosprawnościami.	- liczba osób z niepełnosprawnościami, które otrzymały jednorazowe środki na podjęcia działalności gospodarczej	10	
	4 Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami (osób bezrobotnych i poszukujących pracy).	- liczba inicjatyw promujących zatrudnienie (spotkania, targi konferencje, itp.).	5	
	5. Organizowanie spotkań (targów, konferencji, itp.) nt. działań PUP w Zgierzu.	- liczba osób, które skorzystały z refundowanych miejsc pracy (jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, prace interwencyjne, roboty publiczne, koszty wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy)	20	
	6. Rozpowszechnianie wśród pracodawców idei zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.	- liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem.	20	
	7. Współpraca z lokalnymi instytucjami w celu aktywizacji osób z niepełnosprawnościami.	- liczba wspólnych inicjatyw	5	
		- liczba zawartych porozumień	2	
	8. Pozyskanie lub przywracanie umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.	- liczba warsztatów terapii zajęciowej	4	

2.1.6. Budowanie i pogłębianie świadomości społecznej w zakresie rozpoznawania i zrozumienia potrzeb osób z niepełno - sprawnościami.	1. Organizowanie lub współorganizowanie imprez integracyjnych wspierających kształtowanie właściwych postaw wobec osób z niepełnosprawnościami	– liczba zorganizowanych imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych o charakterze integracyjnym	20	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
		– liczba osób z niepełnosprawnościami biorących udział w imprezach	500	
	2. Współpraca z mediami lokalnymi i ogólnopolskimi w celu popularyzowania tematów związanych z niepełnosprawnością	- liczba publikacji, artykułów, wywiadów lub reportaży w mediach lokalnych i ogólnopolskich	20	
	3. Rozwój wolontariatu działającego na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia	– liczba wolontariuszy działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia	15	
2.1.7. Umożliwienie korzystania z różnych form wsparcia socjalnego, mieszkaniowego i ekonomicznego.	1. Organizacja oraz świadczenie pomocy społecznej i socjalnej dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin	– liczba miejsc w domach pomocy społecznej	371	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
		– liczba miejsc w ośrodkach wsparcia	208	
		– liczba mieszkań chronionych, treningowych, asystenckich	30	
		– liczba punktów interwencji kryzysowej	5	
2.1.8. Rozwijanie systemu opieki całodobowej i dziennej jako wsparcia dla osób z niepełno - sprawnościami.	1. Zapewnienie systemu teleopieki.	– liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z projektu	50	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
	2. Zapewnienie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.	– liczba osób, którym zapewniono usługi opiekuńcze	40	
	3. Zapewnienie usług opieki wytchnieniowej.	– liczba osób, którym zapewniono opiekę	10	
	4. Wspieranie rozwoju usług asystenta osoby niepełnosprawnej	– liczba asystentów osób z niepełnosprawnościami	5	
	5. Współpraca z samorządami, organizacjami pozarządowymi i społecznością lokalną w celu rozwoju sieci wsparcia	-liczba wspólnych inicjatyw, spotkań lub wydarzeń realizowanych w ramach współpracy	10	
		- liczba instytucji i organizacji aktywnie zaangażowanych w rozwój sieci wsparcia	5	

2.1.9. Wsparcie działań sprzyjających samodzielnemu funkcjonowaniu osób w życiu rodzinnym i społecznym.	1. Likwidacja barier funkcjonalnych w obszarze życia jednostki.	– liczba dofinansowanych wniosków z zakresu likwidacji barier architektonicznych	50	jednostki samorządu terytorialnego
		– liczba dofinansowanych wniosków z zakresu likwidacji barier technicznych	10	
		– liczba dofinansowanych wniosków z zakresu likwidacji barier w komunikowaniu się	40	
	2. Zapewnianie osobom z niepełnosprawnościami przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	– liczba osób korzystających z programu "Aktywny Samorząd" Moduł I	40	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
		– liczba dofinansowanych wniosków z zakresu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	900	
	3. Likwidacja barier funkcjonalnych o charakterze publicznym.	– liczba jednostek, które skorzystały z programu dotyczącego likwidacji barier architektonicznych	8	
		– liczba jednostek, które skorzystały z programu dotyczącego likwidacji barier komunikacyjnych	8	
2.1.10. Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi.	1. Współpraca samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi w zakresie planowania i wdrażania rozwiązań dotyczących niepełnosprawności.	– liczba spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami	10	jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe
	2. Zawieranie porozumień i umów o współpracy między samorządem a organizacjami pozarządowymi.	- liczba zawartych umów i porozumień	5	
	3. Tworzenie wspólnych kampanii informacyjnych i społecznych promujących włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami i dostępność usług	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych i społecznych	10	

Zakończenie

Podstawą realizacji Programu jest skonkretyzowanie działań na zasadzie solidaryzmu społecznego na rzecz osób z niepełnosprawnościami przez reprezentantów takich podmiotów jak administracja rządowa i samorządowa oraz organizacje pozarządowe, w tym zwłaszcza zrzeszające osoby z niepełnosprawnościami.

Działania zainicjowane w Programie powinny być kontynuowane również po jego upływie, tak by osiągnięte efekty w postaci: zwiększenia dostępności środowiska przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami, wzrostu poziomu ich wykształcenia, a co się z tym wiąże aktywności zawodowej, a także uwrażliwienie społeczeństwa na problemy osób z niepełnosprawnościami, można było obserwować w dłuższej perspektywie czasowej.

Realizacja Programu będzie możliwa przy ścisłej współpracy z wszystkimi instytucjami i organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Zgierskiego. Program ma charakter otwarty i będzie mógł ulegać weryfikacji w zależności od aktualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

UZASADNIENIE

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2026-2030 jest dokumentem mającym na celu realizację przez Powiat Zgierski założeń polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnościami. Podstawowym założeniem programu jest stworzenie systemu wsparcia oraz wdrożenie rozwiązań, które znacząco zminimalizują skutki niepełnosprawności, dając możliwości zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami w różnych obszarach życia. W 2025 roku zakończyła się realizacja Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Zgierskim na lata 2022 – 2025, który był częścią Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zgierskiego na lata 2024 – 2030. Niniejszy Program stanowi jego kontynuację i uzupełnienie, z uwzględnieniem aktualizacji potencjalnych działań w kontekście źródeł finansowania oraz możliwości instytucjonalnych i prawnych.

Program Działań na rzecz Osób z Niepełnosprawnością w Powiecie Zgierskim na lata 2026 - 2030 opracowany został w związku z obowiązkiem wynikającym z art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 ze zm.) a jego celem jest ukierunkowanie oraz koordynacja działań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Zgierskim.